

УДК 72.012.6

Б. Б. Слажнів

*Аспірант кафедри теорії історії архітектури та синтезу мистецтв.
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, м.Київ.*

КОМПОЗИЦІЯ СУЧАСНОГО БАГАТОПОВЕРХОВОГО ЖИТЛА

Анотація: стаття присвячена розгляду композиційних принципів, вирішенню зовнішнього вигляду сучасного багатоповерхового житла України, у порівнянні зі світовим досвідом. Виділені основні тенденції, критично проаналізовані сучасні приклади багатоповерхового житла. Ревізовані засоби композиції пластичного вирішення житла відповідно до сучасних тенденцій.

Ключові слова: об'ємно-просторова композиція, протиставлення, розділення, принцип переходу.

На сьогоднішній день композиція висотної житлової архітектури досить різноманітна. Глобалізація, розвиток технології будівництва, різноманітність опоряджувальних конструкцій, диференційованість архітектурних ідей, все це сприяє появі нових композиційних засобів, які втілюються у пластиці багатоповерхового житла. За останні роки композиція деяких багатоповерхових житлових будинків України набула якісно нових властивостей, що відповідають загальносвітовим тенденціям. Але існує й протилежна спрямованість, коли композиція пластики набуває еkleктичного характеру, спостерігається невідповідність композиції загальної зовнішньої форми та окремих архітектурних елементів внутрішній функціонально-конструктивній структурі будівлі, що набуває все більшого поширення, зокрема у м. Києві.

Діалектичність підходу до вирішення зовнішнього вигляду житлової забудови обумовлює потребу ревізування сучасних засобів композиції пластики висотного житла України у порівнянні зі світовим досвідом.

Загалом немає цілісного дослідження композиції сучасної багатоповерхової житлової архітектури, що дало б змогу критично проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід.

Дослідженням об'ємно-просторової композиції загалом займались: М. Яковлев, В. Степанов, В. Малигін, К. Кудряшов, Д. Мелодинський, А. Нестеренко, В. Орлов, І. Сапілевська, О. Тіц.

Композицію пластики типового багатоповерхового житла досліджував Г. Сомов, але його робота з плином часу дещо втратила свою актуальність.

Загалом питаннями зовнішнього вигляду житла займались: Г. Сомов, Н. Кордо, І. Жолтовський, В. Кацин, Б. Мержанов, Н. Козлова, І. Конторович, Н. Трубникова, О. Іванова, В. Король.

Окреслені роботи дають розуміння законів композиції, але не розкривають в достатній мірі сучасні тенденції. Дана стаття окреслює основні композиційні принципи сучасної багатоповерхової житлової архітектури.

Взагалі, багатоповерхова житлова архітектура України, як і світовий досвід житлового будівництва, характеризуються великою кількістю різноманітних композиційних тенденцій. Серед цього різноманіття можемо виділити основні тенденції, що за характерними композиційними закономірностями об'єднаємо загальними принципами. Виділимо три основні принципи: принцип розділення, протиставлення та принцип переходу.

Принцип розділення

1. Тенденція. Створюється пластинчаста структура, в основу якої покладений композиційний прийом – зміщення. Здебільшого зміщується один поверх стосовно іншого (рис.1), але існують приклади, коли об'єднуються два, три поверхи і вже ці узагальнені об'єми зміщуються один стосовно одного (рис.2). У вітчизняній сучасній багатоповерховій житловій архітектурі такий прийом не зустрічається.

2. Тенденція. В основу покладений прийом розділення на окремі блоки з яких формується композиція. На відміну від зміщення поверхів один стосовно одного, де блоки мали форму розвинуту по горизонталі, цей прийом оперує різними за формою об'ємами, в тому числі розвинутими і по вертикалі. Також треба зазначити, що об'єми можуть значно відрізнятися один від одного за розміром, може використовуватися не тільки прийом зміщення, а й інші композиційні прийоми.

Характерним є композиція з окремих об'ємів, що мають просту узагальнену форму (рис.3). Тенденція знаходить своє втілення у вітчизняній багатоповерховій житловій архітектурі.

3. Тенденція. Розрізання загальної композиції вертикальною структурою (рис.4). Новітня тенденція, що не зустрічалася раніше у багатоповерховій житловій архітектурі. У вітчизняній практиці такий прийом не використовується.

Загалом композиційний принцип розділення не притаманний вітчизняній багатоповерховій житловій архітектурі. Композиція сучасного українського багатоповерхового житла спрямована на узагальнення об'ємів створення лаконічної форми, естетична виразність якої досягається за рахунок використання в композиції балконів, лоджій, віконних прорізів.

Рис. 1. Житловий комплекс. Париж.

Рис. 2. Житловий будинок. Словенія.

Рис. 3. Atlantic Yards, Бруклін, Нью-Йорк.

Рис. 4. Marina Lofts. Форт Лаундердейл, США.

Принцип протиставлення

1. Тенденція. Протиставлення хаотичної структури віконних прорізів та пластичного вирішення фасаду, статичній структурі загального об'єму (рис.5). Використовується у вітчизняній практиці.

2. Тенденція. Поєднання контрастних об'ємів, що протиставляються ритмічно-метричній, статично-динамічній композиційній системі (рис.6). Використовується у вітчизняній практиці.

3. Тенденція. Динамічні композиції загальних об'ємів, що протиставляються ритмічній та метричній композиції віконних проїм, балконів, лоджій (рис.7). Такий композиційний прийом не характерний для вітчизняної житлової архітектури.

Принцип протиставлення притаманний для вітчизняної архітектури. Будучи характерним для сучасної архітектури, загалом він наближає житлову архітектуру до сучасних естетичних вподобань, роблячи її більш актуальною.

Використання цього принципу дає можливість чітко позиціонувати будівлю стилістично, надавати їй вигляду, що відповідає загальносвітовим архітектурним тенденціям.

Рис. 5. Magma Towers. Монтерей, Мексика.

Рис.6. Житловий будинок. Берлін.

Рис. 7. The Iceberg. Данія

Принцип переходу

1. Тенденція. Композиція пластики набуває динамічного характеру. З'являються складні хвилясті площини, які структурно ускладнюють композицію поверхні будинку (рис. 8.). Такий прийом не використовується у вітчизняній практиці.

2. Тенденція. Перехід від статичної об'ємної композиції до більш динамічної, по вертикалі або горизонталі (рис. 9). Такий композиційний підхід притаманний для вітчизняної житлової архітектури, але втілюється не в загальній об'ємно-просторовій композиції, а в пластичі поверхні.

3. Тенденція. Створення композиційного поєднання об'ємів іншою або подібною структурою (рис. 10). Використовується у вітчизняній практиці.

Як бачимо, тенденції: 2, 3 використовуються у вітчизняній практиці. Загалом, такі прийоми в Україні існують, як одиничні приклади, а загальна будівельна тенденція спрямована на узагальнення об'ємів з акцентом на композицію опорядження.

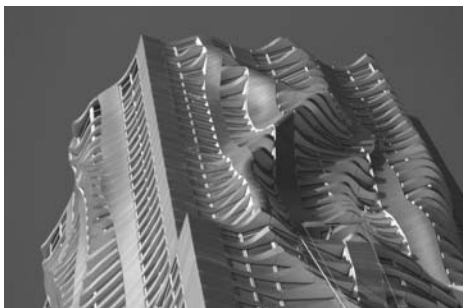

Рис. 8. Beekman tower. Нью-Йорк. Френк Гери.

Рис. 9. 56 Leonard Street. Нью-Йорк.

Рис. 10. Cross # Towers. Сеул, Південна Корея.

Особливу увагу треба приділити ще двом композиційним прийомам, які є найбільш зрозумілими та легко розпізнаваними, ці прийоми є яскравою ознакою сучасної актуальної архітектури.

Характерним для сучасної багатоповерхової житлової архітектури є її знаковість. Композиція пластики житла втрачає свою типологічну однотипність, сучасне висотне житло може бути знаковим на рівні з іншими типами будівель. Найбільш характерними прийомами, які дали можливість висотним житловим будинкам стати візитними картками того чи іншого міста, стали: спіралеподібна композиція та принцип незавершеності.

На сьогоднішній день найвищий житловий будинок має спіралеподібну композицію (рис. 11). У вітчизняній практиці такий прийом не використовується.

Принцип незавершеності композиції став яскравим засобом сучасної архітектури. Найбільш виразно втілюється у проекті London Bridge Tower (The Sharp) Лондон, архітектор Ренцо Піано (рис. 12). У вітчизняній практиці такий прийом використовується, але він втілюється у вигляді металевих конструкцій, що увінчують будівлю, створюється ефект ніби ця конструкція має бути опоряджена, але це вже завершений архітектурний елемент.

Окремим пунктом виділимо ще одну тенденцію, характерну для української багатоповерхової житлової архітектури. Вітчизняна житлова архітектура повертається до тричасності загальної композиції об'єму. Складається зі стилобату, основної частини будівлі та завершення (рис. 13). Для актуальної житлової зарубіжної архітектури не характерна тенденція.

Рис. 11. Cayan Tower (Infinity Tower), ОАЕ.

Рис.12.

Рис. 13. Riverstone м. Київ. Дніпровська набережна, 14

Отже, підіб'ємо підсумок, у композиції сучасної багатоповерхової архітектури можемо виділити три основні принципи: принцип розділення, протиставлення та переходу. Кожен принцип об'єднує в собі групу тенденцій, що мають схожі композиційні прийоми.

Найбільш знакові сучасні композиційні засоби – спіралеподібна композиція та принцип незавершеності композиції. Спіралеподібна композиція об'єму не використовується в українській житловій архітектурі, натомість принцип незавершеності знаходить своє втілення, здебільшого в металевих конструкціях, що увінчують висотні житлові будівлі та створюють ефект незавершеного об'єму за рахунок відкритої конструкції.

Характерним композиційним прийомом у вітчизняній практиці є повернення до тричасної композиції, умовно можемо розділити загальний

об'єм на стилібат, основну частину (остов) та завершення. Цей прийом не характерний для сучасної знакової, актуальної, багатоповерхової житлової архітектури.

Також треба зазначити, що композиція пластики висотного житла втрачає свою типологічну однотипність, сучасне висотне житло може бути знаковим на рівні з іншими типами будівель.

Композиція пластики сучасного житла характеризується динамікою, протиставленнями, спрямованістю до узагальнення.

Використана література:

1. Специальность «архитектура» Объемно-пространственная композиция. – Москва: Архитектура-С, 2007.
2. Кринский В., Ламцов И., Туркус М. Элементы архитектурно-пространственной композиции. – М., 1968.
3. Сомов Г. Ю. Пластика архитектурных форм в массовом строительстве. – 1986.

Abstract

This article is devoted to the principles of composition of modern multi-storey housing of Ukraine, compared with international experience. The basic trends of modeling housing.

Keywords: contrast, separation, transition principle.